РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ
БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ

Анализ на ситуацията по отношение на Африканската чума по свинете в България от началото на 2020 г. до момента и актуална информация за на надзора на болестта, извършен от Българската агенция по безопасност на храните

19.02.2020 г.

През месец декември 2019 г. между БАБХ и ГД САНТЕ бе стартиран редовен обмен на информация с цел преразглеждане на действащия статут на регионализация на територии от Република България, които попадат в обхвата на част III от приложението на Решение на Комисията CID (ЕС) 2014/709, въпреки факта, че в тях никога не са потвърждавани огнища на АЧС.

Актуалното зониране на страната в част II и част III от Решение CID (ЕС) 2014/709 е посочено на фигура 1 по-долу.

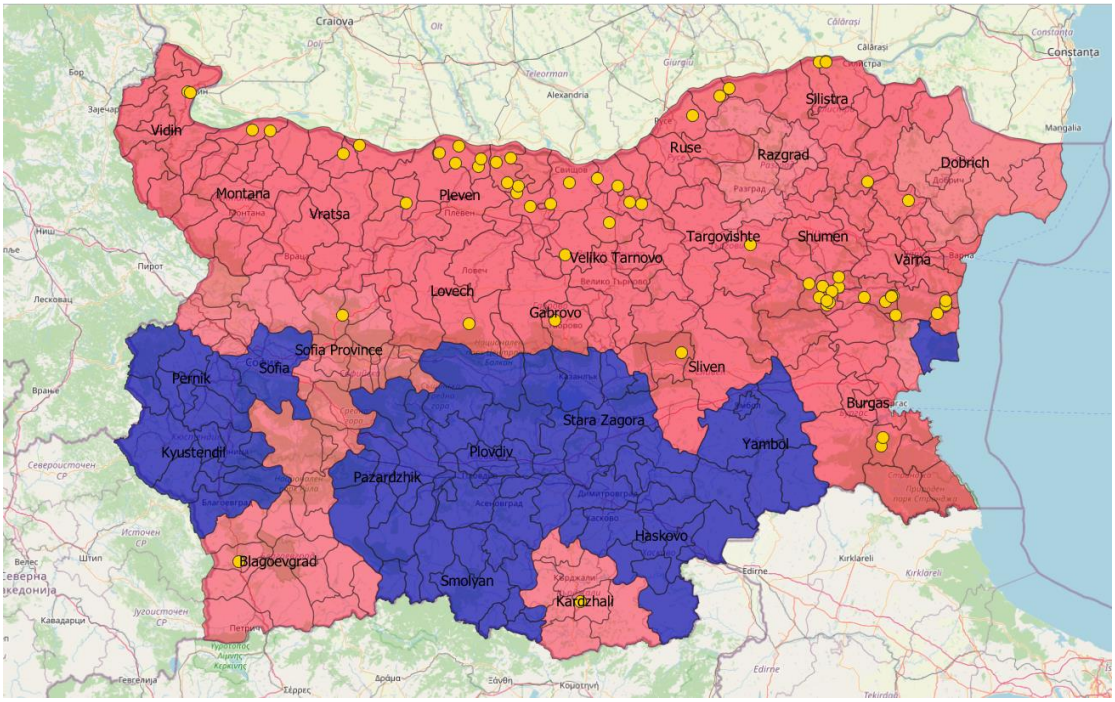

***Фигура 1**. Зониране на Р България в част II и част III на CID (ЕС) 2014/70. В жълто са показани огнищата на АЧС при домашни свине през 2019 - 2020 г.*

Във връзка с комуникацията с ЕК и извършеното до момента от БАБХ, Ви представяме резюме на епидемиологичната ситуация и дейностите по надзора, осъществени през 2020 г. и от началото на 2021 г. до сега. Очаква се ревизиране на Решението през март 2021 г.

Африканска чума по домашните свине

В началото на януари 2020 г. бяха потвърдени две огнища на АЧС в индустриални свинеферми в Шуменска и Варненска области, в технологично свързани стопанства. Огнища бяха потвърдени и във ферма тип А (фамилна ферма) в Габровска област, при Източнобалкански свине (ИБС) в Шуменско и в едно лично стопанство в Сливенско. Подробна информация за тези огнища Ви бе предоставена в писма от БАБХ с дати 6 и 9 януари 2020 г.

През следващите месеци бяха потвърдени още 13 огнища при ИБС, засегнали около 1200 животни от породата.

В началото на октомври 2020 г. бе потвърдено огнище на АЧС в индустриална ферма в село Горно трапе, община Троян, област Ловеч, след уведомление, изпратено от собственика на фермата до Областната дирекция по безопасност на храните в Ловеч, алармиращо за завишена смъртност и наличие на клинични признаци.

Засегнатото стопанство е индустриална свинеферма със 145 свине майки, 4 нереза и 405 подрастващи свине. Последвалото разследване и засиленият надзор не дадоха никакви факти за по-нататъшно разпространение на болестта нито в епизоотично свързаните стопанства, нито в други стопанства в региона и страната.

В Таблица 1 са посочени огнищата на АЧС при домашни свине през 2020 г. в България

***Таблица 1**: Огнища на АЧС в България през 2020 г.*

Пореден № на огнище за 2020 г.	Засегнат регион	Дата на потвърждение	Категория на засегнатата ферма	Брой унищожени свине
1	Шумен	03.01.2020	индустриална	24000
2	Варна	08.01.2020	индустриална	39647
3	Шумен	08.01.2020	ИБС	125
4	Габрово	08.01.2020	фамилна	30
5	Сливен	08.01.2020	заден двор	2
6	Варна	20.01.2020	ИБС	58
7	Варна	03.02.2020	ИБС	176
8	Варна	03.02.2020	ИБС	138
9	Варна	03.02.2020	ИБС	19
10	Шумен	25.02.2020	ИБС	39
11	Варна	25.02.2020	ИБС	75
12	Варна	06.03.2020	ИБС	32
13	Варна	06.03.2020	ИБС	12
14	Варна	06.03.2020	ИБС	21
15	Варна	17.03.2020	ИБС	226
16	Шумен	26.03.2020	ИБС	83
17	Шумен	23.04.2020	ИБС	105
18	Шумен	04.08.2020	ИБС	212
19	Ловеч	01.10.2020	индустриална	554
			Общо	**65554**

На Фигура 2 по-долу са обозначени географските разположения на огнищата на АЧС при домашни свине през 2020 г., по категории ферми.

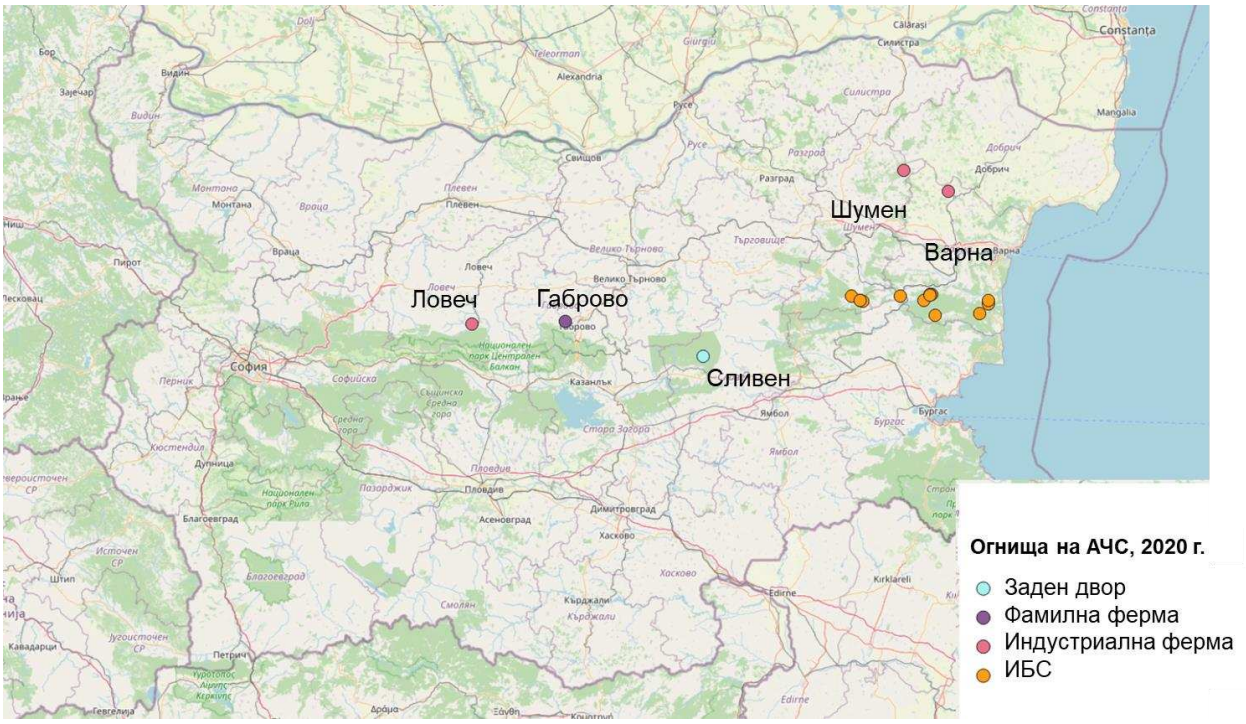

Фигура 2. *Местоположение на огнищата на АЧС при домашни свине през 2020 г.*

Оценка и заключения:

- Наблюдава се положителна тенденция за намаляване на броя на огнищата и засегнатите домашни свине от 2019 г. досега (близо 60% по-малко огнища и по-малко засегнати домашни свине);
- Повече от половината от засегнатите индустриални свинеферми са възобновили дейността си (от 11 засегнати индустриални ферми, 6 вече са населени наново);
- Сценарият от 2019 г. не се повтаря - 2 индустриални ферми, засегнати в началото на 2020 г., 1 - през есента на 2020 г., повечето от останалите огнища са при ИБС;
- Неблагополучно е положението при ИБС през първата половина на 2020 г., което се обосновава от вида и спецификата на отглеждането им - над 50% от фермите са засегнати от АЧС (от общо 37 ферми през 2019 г. в момента действащи са 15), като по-голямата част от стопанствата с ИБС вече са прекратили своята дейност.

Фигура 3. *Динамика на огнищата на АЧС по категории ферми, от 2018 г. до сега***.**

Към края на февруари 2021 г. в страната няма огнища на АЧС при домашни свине, като мерките се прилагат много стриктно в цяла България.

Въведени са строги лабораторни и клинични наблюдения, и надзор в свинефермите, включително: клинични прегледи и проверки за биосигурност от официални ветеринарни лекари; клинични прегледи на всяка пратка свине преди нейното придвижване; седмично вземане на проби и тестване на мъртви свине (кръвни проби 7 дни преди придвижването); изследване на далаци от свине, взети в кланиците.

В сила са специфични мерки за обектите тип лично стопанство: контрол на регистрацията; опис на фермите, вкл. тези с нерегламентирано свиневъдство; подадени заявления за регистрация на животни и регистриране на стопанствата, в които се отглеждат.

Процедурите при ново населване на засегнати индустриални ферми продължават да са в сила.

Поради неблагоприятната обстановка в началото на 2020 г. беше наложена национална блокада на всички свинеферми на територията на България. Освен това бяха определени официални ветеринарни лекари, които да изпълняват постоянно служебните си задължения във всяко едно индустриално стопанство до края на март 2020 г. Постепенно бе вдигната индивидуално забраната за всяко от индустриалните стопанства и повечето фамилни ферми, което бе обосновано на резултатите от официални проверки, клинични и лабораторни доказателства за отсъствие на АЧС в обектите.

Разработена бе нова процедура (вж. линк в текста, по-долу) за официален контрол в индустриалните свинеферми, която отразяваща описаните по-горе мерки.

Резултатите от този режим са посочени в Таблици от 2 до 5, по-долу.

Таблица 2: *Резултати от проведен през 2020 г. надзор в комерсиални свиневъдни обекти, разположени в границите на зоните, описани в Част III от CID 2014/709*

Регион	Категория на обекта	Свиневъдни обекти, бр.	Свине, бр.	Официални проверки, бр.	Проби, тестувани от умрели свине, бр.	Тествани кръвни проби, бр.
Благоевград	Индустриален	1	877	17	1	571
	Фамилна ферма	13	1144	47	4	425
Бургас	Индустриален	3	42281	23	1355	65
	Фамилна ферма	13	844	37	0	378
Варна	Индустриален	4	50346	27	2576	1110
	Фамилна ферма	18	398	52	16	469
В. Търново	Индустриален	2	21820	80	83	1198
	Фамилна ферма	21	8139	18	19	992
Видин	Индустриален	1	4509	14	192	59
	Фамилна ферма	1	109	2	2	25
Враца	Индустриален	1	689	4	0	1209
	Фамилна ферма	1	6	4	0	25
Габрово	Индустриален	1	1960	5	2	1570
	Фамилна ферма	9	155	23	2	278
Добрич	Индустриален	4	95883	22	8679	169
	Фамилна ферма	3	1352	38	17	29
Кърджали	Фамилна ферма	3	80	4	0	55
Ловеч	Индустриален	4	5137	43	55	1457
	Фамилна ферма	10	358	18	0	425
Монтана	Фамилна ферма	10	208	32	0	555
Плевен	Индустриален	2	7798	10	783	510
	Фамилна ферма	3	666	31	4	458
Разград	Индустриален	1	35 297	4	2989	276
	Фамилна ферма	10	1450	59	4	1493
Русе	Индустриален	9	73 275	52	741	1206
	Фамилна ферма	8	484	22	108	1035
Силистра	Индустриален	3	15175	21	117	227
Сливен	Индустриален	2	4595	5	74	127
	Фамилна ферма	8	964	27	35	361
София-област	Индустриален	1	4052	3	130	50
	Фамилна ферма	2	18	4	2	0
Търговище	Индустриален	4	15859	19	324	445
	Фамилна ферма	4	370	24	0	158
Шумен	Индустриален	5	33738	11	1345	29
	Фамилна ферма	14	2450	46	173	913
Общо		**199**	**432486**	**848**	**19832**	**18352**

Таблица 3: *Резултати от проведен през 2021 г. надзор в комерсиални свиневъдни обекти, разположени в границите на зоните, описани в Част III от CID 2014/709*

Регион	Категория на обекта	Свиневъдни обекти, бр.	Свине, бр.	Официални проверки, бр.	Проби, тестувани от умрели свине, бр.	Тествани кръвни проби, бр.
Благоевград	Индустриален	1	877	1	0	46
	Фамилна ферма	13	1144	1	1	105
Бургас	Индустриален	3	44287	2	32	0
	Фамилна ферма	13	724	5	0	5
Варна	Индустриален	4	50346	6	393	56
	Фамилна ферма	17	398	3	7	0
В. Търново	Индустриален	2	23121	1	0	0
	Фамилна ферма	21	8139	7	0	25
Видин	Индустриален	1	4045	5	21	0
Враца	Индустриален	1	731	1	0	79
	Фамилна ферма	1	37	1	0	0
Габрово	Индустриален	1	1605	3	0	141
	Фамилна ферма	9	236	0	0	0
Добрич	Индустриален	6	95883	9	457	84
	Фамилна ферма	3	1352	8	2	1
Кърджали	Фамилна ферма	3	80	0	0	0
Ловеч	Индустриален	4	5137	4	10	81
	Фамилна ферма	10	358	1	0	0
Монтана	Фамилна ферма	10	266	2	0	0
Плевен	Индустриален	2	7798	0	41	0
	Фамилна ферма	3	666	0	0	0
Разград	Индустриален	1	35 297	0	255	0
	Фамилна ферма	10	1412	6	0	45
Русе	Индустриален	9	72258	16	129	54
	Фамилна ферма	8	524	0	0	0
Силистра	Индустриален	3	18360	6	21	0
Сливен	Индустриален	2	3817	0	7	0
	Фамилна ферма	10	799	4	0	68
София-област	Индустриален	1	4052	1	27	0
	Фамилна ферма	2	18	2	0	0
Търговище	Индустриален	4	15859	0	25	0
	Фамилна ферма	4	370	0	0	6
Шумен	Индустриален	5	33738	7	165	0
	Фамилна ферма	14	2450	2	15	0
Общо		**201**	**436184**	**104**	**1608**	**796**

Таблица 4: *Резултати от проведен през 2020 г. надзор в комерсиални свиневъдни обекти, разположени в границите на зоните, описани в Част II от CID 2014/709*

Регион	Категория на обекта	Свиневъдни обекти, бр.	Свине, бр.	Официални проверки, бр.	Проби, тествани от умрели свине, бр.	Тествани кръвни проби, бр.
Пловдив	Индустриален	1	4856	3	27	1553
	Фамилна ферма	8	1628	17	19	605
Ст. Загора	Индустриален	5	72965	21	880	164
	Фамилна ферма	11	1592	107	35	1307
Ямбол	Индустриален	5	30289	20	860	118
	Фамилна ферма	5	302	28	2	199
Хасково	Индустриален	2	3850	10	19	76
	Фамилна ферма	5	56	23	0	26
Кюстендил	Фамилна ферма	3	119	21	0	87
Пазарджик	Индустриален	8	46376	23	1075	402
	Фамилна ферма	12	913	42	26	0
Общо		**65**	**162946**	**315**	**2943**	**4537**

Таблица 5: *Резултати от проведен през 2021 г. надзор в комерсиални свиневъдни обекти, разположени в границите на зоните, описани в Част II от CID 2014/709*

Регион	Категория на обекта	Свиневъдни обекти, бр.	Свине, бр.	Официални проверки, бр.	Проби, тествани от умрели свине, бр.	Тествани кръвни проби, бр.
Пловдив	Индустриален	1	4856	0	1	3
	Фамилна ферма	8	1397	2	4	53
Ст. Загора	Индустриален	7	72002	8	54	50
	Фамилна ферма	9	701	1	1	3
Ямбол	Индустриален	5	26778	5	118	0
	Фамилна ферма	5	144	0	0	0
Хасково	Индустриален	2	3850	2	2	3
	Фамилна ферма	5	56	0	0	0
Кюстендил	Фамилна ферма	3	119	2	0	0
Пазарджик	Индустриален	8	35048	8	158	0
	Фамилна ферма	12	868	5	4	0
Общо		**65**	**145819**	**33**	**342**	**112**

Забележка: Проверките в индустриални ферми са от април 2020 г, тъй като за периода от м. януари до м. март, 2020 г. в тях действаше постоянен официален ветеринарен контрол.

След превантивната кампания за депопулиране в цялата страна, проведена в края на лятото на 2019 г., по-голямата част от стопанствата в задния двор в страната останаха без животни. Бяха проведени последващи официални проверки, за да се контролира съответствието на едногодишния отказ от повторно населване, приложим към дворовете, които са били превантивно депопулирани. Собствениците на такива стопанства, които биха желали да ги населят отново или да регистрират заден двор, трябва да спазват

актуалните изисквания на променената Наредба № 44 за ветеринарните изисквания към животновъдните обекти.

Броят на стопанствата в задния двор, регистрирани на територията на България до 2021 г. е показан на таблица 6:

Таблица 6: Брой на регистрирани дворове за отглеждане на свине и официални проверки във връзка с регистрацията им като ферма тип „лично стопанство“.

Регион	Брой на регистрираните лични стопанства за свине
Благоевград	641
Бургас	118
Варна	209
Велико Търново	271
Видин	501
Враца	260
Габрово	130
Добрич	526
Кърджали	5
Кюстендил	301
Ловеч	139
Монтана	468
Пазарджик	74
Перник	385
Плевен	519
Пловдив	125
Разград	47
Русе	37
Силистра	491
Сливен	175
Смолян	19
София-област	263
Град София	30
Стара Загора	304
Търговище	41
Хасково	294
Шумен	223
Ямбол	263
ОБЩО	**6859**

Всяка регистрация и населване на стопанствата със свине се предшества от официални проверки (двуетапна процедура - 1) при регистрация на стопанства, 2) при населване на стопанства).

Освен измененията в Наредба № 44 за изискванията към животновъдните обекти, целящи главно повишаване на биосигурността, бяха направени някои промени и в Закона за ветеринарномедицинската дейност, за да се улесни процедурата по регистриране на стопанствата, като същевременно се повишат, на които те трябва да отговарят. Целта е да се осигури по-добро ветеринарно обслужване и в по-малките стопанства, а също по-тясно ангажиране на местните власти в този процес,

В допълнение към общите изисквания към придвижванията на свине, разписани в CID 2014/709, на национално ниво се прилагат и конкретни изисквания и инструкции, разписани в Заповед № 11-696/16.03.2020 на БАБХ (заменила Заповед № 11-1469/26.07.2019), която е достъпна на следния линк:

http://bfsa.bg/userfiles/files/ZHOJKF/outbreaks_2020/%20%D0%A0%D0%94%2011-696%20%D0%BE%D1%82%2016.03.2020%20%D0%B3.%20%D0%B4%D0%B2%D0%B8%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%20%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B5.pdf

Стандартната оперативна процедура, приета и действаща във връзка с официалния контрол на търговските свиневъдни обекти, е достъпна на следния линк:

http://www.babh.government.bg/userfiles/files/ZHOJKF/outbreaks_2020/SOP%20-%20ZHOJ-32%20Rev.2.pdf

Африканска чума по дивите свине

Таблица 7: *Надзор за АЧС сред дивите свине в България, октомври 2019 г. – септември 2020 г. и октомври 2020 г. - 19 февруари 2021 г.*

Регион		Октомври 2019 г. – Септември 2020 г.							Октомври 2020 г. - 19 Февруари 2021 г.						
		Проби, взети от ДС, бр.			Позитивни за АЧС вируса, бр.				Проби, взети от ДС, бр.			Позитивни за АЧС вируса, бр.			
		Отстрел/ Лов	Открити трупове	Общо	Отстрел/ Лов	Открити трупове	Общо	%	Отстрел/ Лов	Открити трупове	Общо	Отстрел/ Лов	Открити трупове	Общо	%
1	Благоевград	1225	3	1228	3	0	3	0,24%	729	1	730	0	0	0	0,00%
2	Бургас	2208	92	2300	56	89	145	6,30%	287	0	287	21	0	21	7,32%
3	Варна	708	59	767	9	50	59	7,69%	115	0	115	0	0	0	0,00%
4	В. Търново	347	14	361	11	10	21	5,82%	320	1	321	8	1	9	2,80%
5	Видин	603	1	604	3	1	4	0,66%	49	10	59	0	8	8	13,56%
6	Враца	497	2	499	2	2	4	0,80%	351	0	351	0	0	0	0,00%
7	Габрово	1626	219	1845	95	179	274	14,85%	222	17	239	19	17	36	15,06%
8	Добрич	265	1	266	8	0	8	3,01%	68	0	68	0	0	0	0,00%
9	Кърджали	1710	1	1711	1	0	1	0,06%	828	0	828	0	0	0	0,00%
10	Кюстендил	1352	0	1352	0	0	0	0,00%	551	0	551	0	0	0	0,00%
11	Ловеч	2344	22	2366	20	15	35	1,48%	338	19	357	0	19	19	5,32%
12	Монтана	960	57	1017	11	51	62	6,10%	279	26	305	5	25	30	9,84%
13	Пазарджик	1414	0	1414	5	0	5	0,35%	745	21	766	14	21	35	4,57%
14	Перник	262	1	263	0	0	0	0,00%	223	0	223	1	0	1	0,45%
15	Плевен	104	0	104	0	0	0	0,00%	73	0	73	0	0	0	0,00%
16	Пловдив	1738	7	1745	0	2	2	0,11%	784	3	787	5	0	5	0,64%
17	Разград	326	91	417	23	89	112	26,86%	36	8	44	0	7	7	15,91%
18	Русе	38	0	38	4	0	4	10,53%	12	1	13	0	1	1	7,69%
19	Силистра	42	1	43	0	1	1	2,33%	39	0	39	0	0	0	0,00%
20	Сливен	885	252	1137	41	248	289	25,42%	118	1	119	11	1	12	10,08%
21	Смолян	1182	4	1186	1	1	2	0,17%	651	1	652	0	0	0	0,00%
22	София област	2182	20	2202	6	18	24	1,09%	786	9	795	0	9	9	1,13%
23	София град	642	3	645	1	1	2	0,31%	193	20	213	0	15	15	7,04%
24	С. Загора	1787	22	1809	20	13	33	1,82%	658	7	665	20	6	26	3,91%
25	Търговище	1250	127	1377	84	126	210	15,25%	223	4	227	0	0	0	0,00%
26	Хасково	1249	1	1250	2	0	2	0,16%	747	7	754	40	7	47	6,23%
27	Шумен	898	23	921	78	17	95	10,31%	132	0	132	0	0	0	0,00%
28	Ямб	1223	48	1271	20	41	61	4,80%	347	35	382	28	32	60	15,71%
ОБЩО		**29067**	**1071**	**30138**	**504**	**954**	**1458**	**4,84%**	**9904**	**191**	**10095**	**172**	**169**	**341**	**3,38%**

На Фигури 4 и 5 са георефериранн изследваните за АЧС диви свине за периодите октомври 2019 г. – септември 2020 г. и октомври 2020 г. -19 февруари 2021 г., като положителните за вируса на АЧС са отбелязани в червено.

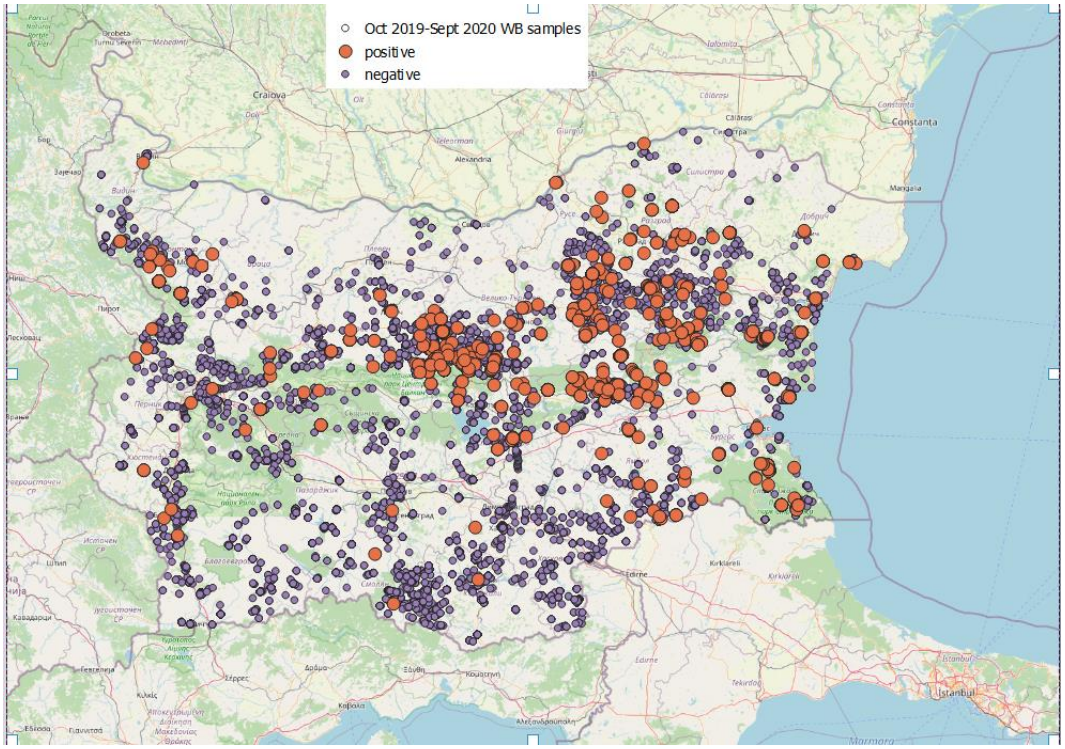

Фигура 4. Изследвани за АЧС диви свине, октомври 2019 г. – септември 2020 г.

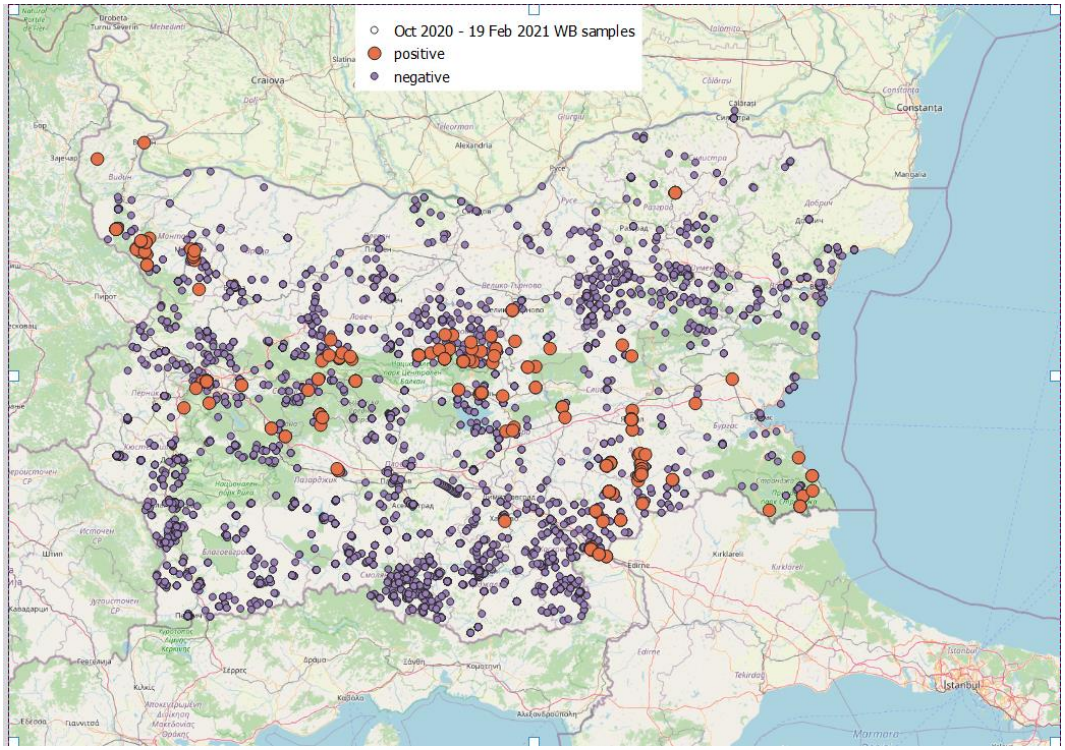

Фигура 5. Изследвани за АЧС диви свине, октомври 2020 г. - 19 февруари 2021 г.

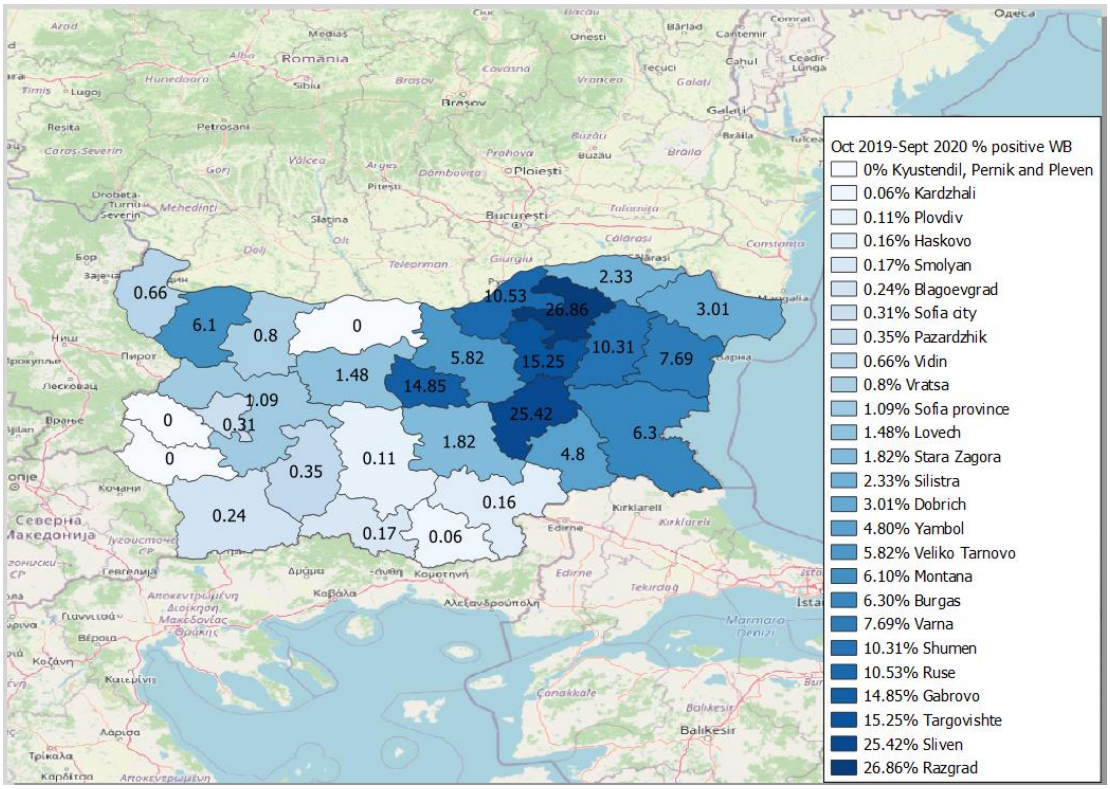

Фигура 6. *Разпространение на АЧС сред популацията от диви свине по административни области (региони), октомври 2019 г. – септември 2020 г.*

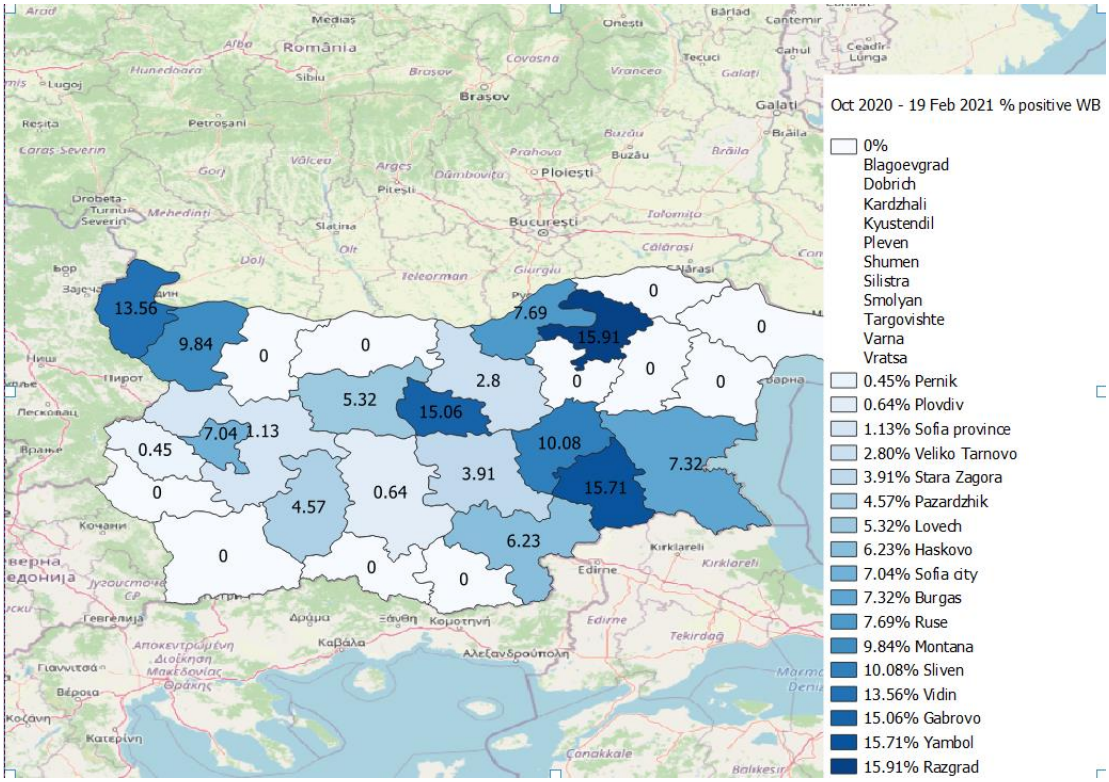

Фигура 7. *Разпространение на АЧС сред популацията от диви свине по административни области, октомври 2020 г. – 19 февруари 2021 г.*

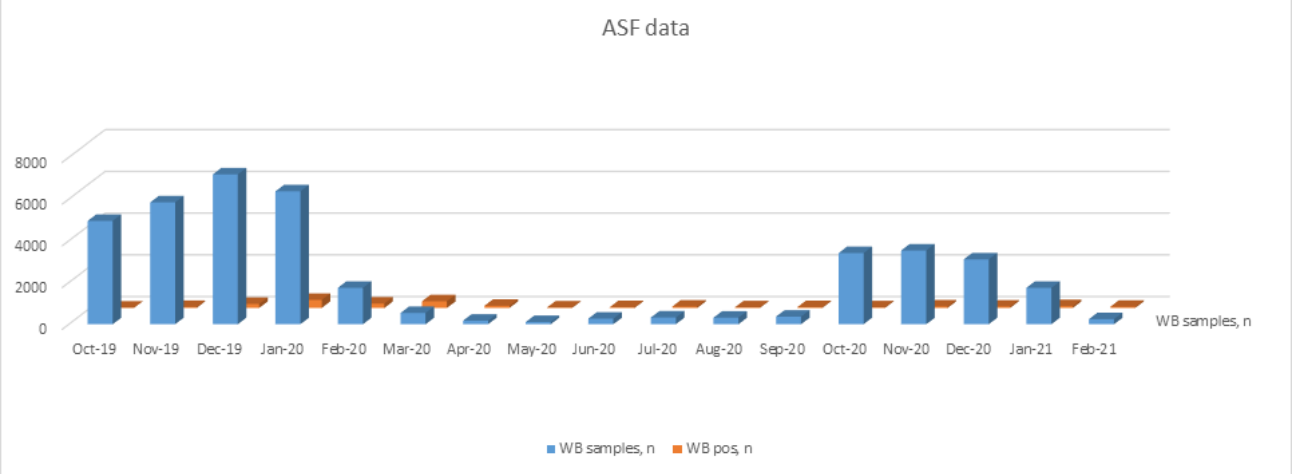

Фигура 8. *Изследвани за АЧС проби от диви свине и положителни за вируса на АЧС проби от диви свине по месеци за периода октомври 2019 г. -19 февруари 2021 г..*

Оценка и заключения:

- Отчита се значително намаление (2/3) на популацията на диви свине в България в сравнение с предходни години;
- Наблюдава се положителна тенденция за намаляване на броя на случаите на АЧС в Североизточна България;
- В някои райони (особено в югозападната част на страната) все още няма случай на АЧС при дивите свине;
- Депопулирани са зоните около свинекомплексите в страната.

Наложени са и се изпълняват някои допълнителни мерки за лов сред популацията на диви свине, с оглед на предпазване на популацията от домашни свине. Като такива следва да се посочат:

- интензивно претърсване за трупове на ДС в 20-километровите зони около индустриалните свиневъдни стопанства, което се реализира под контрола на регионалните органи на Изпълнителната агенция по горите (ИАГ);
- интензивен санитарен отстрел/индивидуален лов в 20-километровите зони около индустриални свиневъдни стопанства, който се реализира под контрола на регионалните органи на ИАГ;
- финансови стимули за ловци за умъртвени от тях диви свине;
- финансови стимули за намерен труп на дива свиня;
- правила за биосигурност по време на лов
- редовни обучения и осведоменост на ловците

Дирекция „Здравеопазване и хуманно отношение към животните“, БАБХ